

25.9.20

Museumslivs museumsrelevanseekstrakt

Prop. 142 S (2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2020 under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)

Tilråding fra Finansdepartementet 21. september 2020, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Solberg)

1 Økonomiske virkninger av koronapandemien 1.1 Innledning og oppsummering

Koronapandemien har preget Norge og verden sterkt det siste halvåret. Koronaviruset rammer liv og helse. Pandemien og smitteverntiltakene har fått store konsekvenser både for enkeltpersoner og bedrifter, for norsk og internasjonal økonomi. De langsiktige konsekvensene av pandemien kjenner vi ennå ikke omfanget av, og det er fortsatt fare for tilbakeslag i bekjempelsen av viruset både i Norge og andre land.

Norsk økonomi er fortsatt preget av koronapandemien og de strenge smitteverntiltakene som ble innført her hjemme og i resten av verden. Samtidig har gjeninnhentinga startet raskere enn mange fryktet. Smittesituasjonen i Norge kom raskt under kontroll etter den kraftige smitteøkningen i mars, og mange av de strenge smitteverntiltakene er blitt lempet på. Sammen med de kraftfulle økonomiske krisepakkene har det lagt grunnlag for at aktiviteten i norsk økonomi har kunnet ta seg markert opp igjen fra et svært lavt nivå.

Selv om gjenopphentinga har gått raskere enn vi så for oss på forsommeren, vil aktivitetsnivået trolig være lavere enn normalt i lang tid fremover. Arbeidsledigheten er fortsatt høy sammenlignet med perioden før pandemien, og det er en risiko for at den fester seg på et for høyt nivå. Usikkerhet og lav etterspørsel demper investeringslysten, og norsk industri melder om et betydelig fall i planlagte investeringer i år og neste år. Smittesituasjonen har nylig blitt forverret i mange europeiske land. Også i Norge har smitten økt den siste tiden. Nye smitteverntiltak er innført, først og fremst lokalt i de områdene hvor smitteøkningen har vært størst. Den positive utviklingen er derfor skjør. Samtidig vet vi nå

langt mer om hvordan ulike tiltak virker, og vi er bedre rustet til å håndtere en eventuell ny oppblussing av viruset, både helsemessig og økonomisk.

Aktiviteten hos våre handelspartnere ventes i inneværende år å falle kraftigere enn aktiviteten i norsk økonomi, og gjenopphevingen neste år forventes å bli svakere. Norsk eksportrettet næringsliv vil således møte en krevende markedsituasjon en god stund fremover. På den annen side har høyere oljepris enn de svært lave prisene i vårmånedene, og midlertidige lettelser i petroleumsbeskatningen, i noen grad dempet tilbakeslaget for oljeleverandørnæringen.

Myndigheter verden over har innført omfattende tiltak for å begrense de økonomiske konsekvensene av pandemien og smitteverntiltakene. Mange av de finanspolitiske tiltakene er tidsbegrensede, og rettet mot å styrke sosiale og økonomiske sikkerhetsnett i den mest akutte fasen av koronapandemien. Mange land har innført tiltak som kompenserer bedrifter for lønnskostnader for arbeidstakere som midlertidig jobber mindre som følge av smittevernrestriksjoner eller omsetningssvikt, og dette har bidratt til å holde arbeidsledigheten nede og husholdningenes inntekter oppe.

I Norge har koronapandemien og innføringen av strenge smitteverntiltak gitt behov for ekstraordinære tiltak i finans- og pengepolitikken. Målet var å motvirke inntektsbortfall både for bedrifter og personer, og bidra til færrest mulig konkurser blant levedyktige bedrifter, slik at den brå nedturen skulle få minst mulig skadevirkninger på lang sikt.

Norge har gode velferdsordninger med omfattende inntektssikring i forbindelse med ledighet, sykdom eller omsorg for barn. I tillegg blir skatteinnbetalingene mindre når inntektene for personer og bedrifter faller. Både inntektssikringsordningene og skattesystemet bidrar til at staten dekker mye av inntektsbortfallet i privat sektor ved et økonomisk tilbakeslag. Sammen med de svært omfattende ekstraordinære tiltakene som er iverksatt de siste månedene, har staten kompensert for hoveddelen av inntektsbortfallet i privat sektor. Tiltakene har med det bidratt til økonomisk trygghet for den enkelte og de har begrenset antall konkurser og tap av arbeidsplasser. Omfanget av tiltak har vært uten sidestykke i norsk moderne historie, noe som har vært nødvendig, gitt styrken i den økonomiske nedgangen. Det har vært bred politisk enighet om krisetiltakene.

De økonomiske krisetiltakene er midlertidige og skal fases ut etter hvert som den økonomiske situasjonen blir mer normal. Økonomiske tiltak som støtter bedrifter og personer som ikke er i aktivitet, kan gi uheldige virkninger om de opprettholdes lenge. Etter hvert som oppgangen i økonomien har fått feste, må slike tiltak erstattes av tiltak som stimulerer vekst, nyskaping og omstilling.

For noen tiltak innebærer det at de fases ut nå, slik som den brede kompensasjons- ordningen til bedrifter med stort omsetningsfall. Denne ordningen var tilpasset en periode hvor grunnlaget for aktivitet var lite på grunn av de svært inngripende smitteverntiltakene, og ble derfor avsluttet ved utgangen av august. Ordningen vil bli erstattet med mer målrettede ordninger overfor næringer som fortsatt er direkte rammet av smittevern- tiltakene, for eksempel reiselivet.

Andre tiltak er det behov for å justere og forlenge fordi pandemien og smitteverntiltakene fortsatt holder aktiviteten nede. Omfanget av permitteringer har gått kraftig ned siden toppen i april, men situasjonen i deler av arbeidsmarkedet er fortsatt slik at det er behov for å forlenge

permitteringsperioden og utvide perioden med støtte til å ta permitterte tilbake i jobb. Smitteverntiltakene gjør også at det fortsatt er behov for kompenserende tiltak overfor kultursektoren, reiseliv og kollektivtransport.

Utviklingen i økonomien gjennom sommeren tilsier ikke behov for nye, generelle ordninger som retter seg mot hele økonomien. Mange av tiltakene som ble vedtatt før sommeren vil virke og skape aktivitet utover høsten, se omtale i avsnitt 1.2. Tiltakene i denne proposisjonen handler derfor i hovedsak om forlengelse og tilpasning av enkelte ordninger som i utgangspunktet hadde varighet frem til i høst, samt nye tiltak som følge av smittesituasjonen. De største bevilgningsforslagene gjelder følgende:

- – **Permitteringsperioden** forlenges til 52 uker, men med fem dagers arbeidsgiverperiode etter 30 uker fra 1. januar 2021. Den andre arbeidsgiverperioden skal bidra til at det foretas en reell vurdering av sannsynligheten for at den permitterte vil bli tatt tilbake i bedriften igjen, før en bedrift velger å benytte seg av den forlengede permitteringsperioden. Kostnaden anslås til 111 mill. kroner i 2020 og 360 mill. kroner i 2021.
- – Det etableres en ny periode med **støtte til å ta permitterte tilbake i jobb**, med varighet på tre måneder.
- – Det foreslås å forlenge kompensasjons- og stimuleringsordningene for arrangører innen **kultur, idrett og frivillighet** ut 2020. Kostnaden anslås til 1,9 mrd. kroner.
- – Støtte til **kollektivtransport** gjennom fylkeskommunale tilskudd foreslås økt med 1,5 mrd. kroner.
- – Det foreslås flere nye tiltak for **reiselivet**. Blant annet foreslås det å opprette en egen kompensasjonsordning for reiselivsnæringen og forlenge og utvide omstillingsordningen gjennom en ramme på 250 mill. kroner for nye tilsagn. Det foreslås en tilskuddsordning på 25 mill. kroner for **reiselivsnæringen på Svalbard**.
- – Regjeringen foreslår 200 mill. kroner til en **lokal kompensasjonsordning** for næringslivet i kommuner som opplever økt smitte lokalt med påfølgende lokale smitteverntiltak.
- – Det foreslås 500 mill. kroner til **kommuner** som har hatt særlig store utgifter til oppfølging av **TISK-strategien** (strategi for testing, isolering, smittesporing og karantene).
- – Det foreslås 500 mill. kroner til forhåndsavtaler om **kjøp av vaksine mot covid-19** gjennom EUs vaksinestrategi.
- – Det foreslås 120 mill. kroner til **næringsutvikling i distriktene**, hvorav 80 mill. kroner til investeringstilskudd i regi av Innovasjon Norge primært rettet mot **reiselivs-bedrifter** og 40 mill. kroner til næringshage- og inkubasjonsprogrammene.
- – Det foreslås å etablere **teststasjoner ved grenseoverganger** med en kostnad på 251 mill. kroner.
- – Det foreslås samlet 177,5 mill. kroner (økte utgifter og reduserte inntekter) til å dekke utgifter til **sesonginfluensavaksine** for personer i risikogrupperne.
- – De **400 midlertidige politistillingene** som ble vedtatt i forbindelse med Prop. 67 S (2019–2020) foreslås videreført ut 2020, til en kostnad på 82 mill. kroner.

Samlet foreslås det i denne proposisjonen nye koronarelaterte tiltak på 6,1 mrd. kroner.

1.2 Oversikt over tiltak som så langt er vedtatt eller foreslått

Siden 12. mars har regjeringen i syv omganger, inkludert denne proposisjonen, fremmet forslag om tiltak i møte med virusutbruddet.

Etter stortingsbehandlingen av Revidert nasjonalbudsjett og Prop. 127 S (2019–2020) før sommeren ble det anslått at krisetiltakene utgjorde til sammen 164,8 mrd. kroner.

Nye beregninger viser at flere av tiltakene som ble iverksatt i den aller første fasen, vil koste vesentlig mindre enn anslått. Det er flere grunner til at anslagene går ned. Tiltakene ble utformet på et tidspunkt med svært stor usikkerhet. I ettertid har de negative utslagene blitt mindre enn fryktet, og den økonomiske utviklingen er blitt bedre enn ventet. Dette har medført at for eksempel bevilgningsbehovet for kompensasjonsordningen rettet mot bedrifter med stort omsetningsfall er nedjustert med om lag 23 mrd. kroner. Tilsvarende er bevilgningsanslaget for lønnsstøtteordningen redusert med 3,3 mrd. kroner.

De midlertidige utvidelsene av inntektssikringsordningene over folketrygden, som mer generøse vilkår for dagpenger og sykelønn, anslås også å koste mindre enn tidligere anslått. Det kommer i hovedsak av at arbeidsmarkedet har bedret seg raskere, sykefraværet har blitt lavere og bruken av omsorgspenger har vært lavere enn først lagt til grunn. Til sammen foreslås utgiftene under folketrygden redusert med om lag 21,3 mrd. kroner, hvorav 17,5 mrd. kroner er vurdert å være koronarelatert.

Samlet innebærer oppdaterte beregninger at summen av de økonomiske krisetiltakene som er vedtatt eller som foreslås i denne proposisjonen, utgjør 126,3 mrd. kroner i 2020. Den store nedjusteringen illustrerer usikkerheten i situasjonen.

Tabell 1.1 oppsummerer de økonomiske tiltakene som så langt er satt inn i møte med koronapandemien i år, inkludert de forslagene regjeringen nå legger frem.

Tabell 1.1 Økonomiske tiltak som er vedtatt eller foreslått i møte med pandemien.
Mrd. kroner

(Se side 9 i proposisjonen. Lar seg ikke kopiere.)

Bevilgning 2020 Tiltak overfor bedrifter 66,1

Utvidelser av inntektssikringsordninger for personer 16,5 Øvrige kompensasjonsordninger² 11,1 Tiltak for sektorer med samfunnskritiske oppgaver³ 25,4 Andre tiltak 7,2 Sum økonomiske tiltak 126,3

¹ Omfatter bl.a. redusert lønnsplikt for arbeidsgivere ved permittering, redusert arbeidsgiveransvar for omsorgspenger og koronarelatert sykefravær, midlertidige skatte- og avgiftslettelser og ordningen med støtte til å ta permitterte tilbake i jobb.

² Omfatter bl.a. kompensasjon for kultur, frivillighet og idrett, og kompensasjon til riksveiferjene og tog- og kollektivtransporten.

³ Omfatter bl.a. bevilgninger til helsesektoren, kommunene, politiet og NAV.

Etter hvert som økonomien gradvis åpnet opp igjen og de mest inngripende smittevern-tiltakene ble lettet på, la regjeringen i mai frem sin strategi for *Norges vei ut av krisen: Skape mer, inkludere flere*. Tiltakene i strategien skal bidra til å få aktiviteten opp og samtidig møte

de langsiktige utfordringene for norsk økonomi. Tiltakene knytter seg til følgende stolper, som sammen skal bidra til å få hjulene i norsk økonomi i gang igjen:

- – Økt aktivitet og sysselsetting – få folk tilbake i jobb.
- – Styrking og fornyelse av privat næringsliv – sikre flere bein å stå på
- – Grønn vekst – skape en grønn fremtid
- – Økt kompetanse – gjennomføre Utdanningsløftet 2020
- – Inkludering og integrering – inkludere flere

Mange av tiltakene i strategien vedtatt før sommeren vil virke og skape aktivitet utover høsten. Blant annet gjelder dette bevilgninger til bygg- og vedlikeholdsprosjekter, tiltak overfor verftsindustrien og økte midler til kommuner som er særlig hardt rammet. Stortinget har også vedtatt økte bevilgninger til forskning, innovasjon og teknologi- utvikling, samt en egen grønn omstillingspakke.

Motvirke inntektsbortfall for bedrifter mv. 34,8 Kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt 7,0 Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning 14,3 Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene 10,00. Regjeringens forslag til budsjett for 2021 vil bygge videre på denne strategien. Strategien er både en vei ut av krisen og et godt steg på veien mot å løse de mer langsiktige utfordringene Norge står overfor.

1.3 Oppsummering av forslagene i proposisjonen

Det foreslås nye koronarelaterte tiltak på til sammen 6,1 mrd. kroner. Samtidig foreslås det flere nedjusteringer av anslagskarakter. Dette gjelder kompensasjonsordningen til bedrifter med stort omsetningsfall og lønnsstøtteordningen, samt bevilgningsendringer som følge av nye anslag for folketrygden. I tillegg er trygdeoppgjøret hensyntatt i bevilgningsforslagene i proposisjonen. Det fremmes også enkelte mindre forslag som ikke er direkte knyttet til pandemien. Det gjelder blant annet en ny kortløsning for stønad til personer uten bankkonto. Samlet sett foreslås det i denne proposisjonen netto utgifts- reduksjoner på 42,3 mrd. kroner. En helhetlig gjennomgang av budsjettets stilling for 2020 vil bli gitt i Nasjonalbudsjettet 2021 som legges frem 7. oktober. Der gis også en grundig gjennomgang av den økonomiske situasjonen og utsiktene fremover.

2.2 Kulturdepartementet

Kap. 325 Allmenne kulturformål

Post 77 Kompensasjons- og stimuleringsordninger for arrangører på kultur-, frivillighets- og idrettsfeltet

En rekke kultur-, frivillighets- og idrettsarrangementer har blitt avlyst eller utsatt som en direkte følge av smittevernråd eller -pålegg fra helsemyndighetene.

Kultur- og frivillighetssektoren er hardt rammet av smitteverntiltakene. For å kompensere for tapte inntekter og eventuelle merutgifter ved avlysning eller utsettelse av kultur-, frivillighets- og idrettsarrangementer har Stortinget for perioden 5. mars til 31. august bevilget i alt 3 120 mill. kroner til midlertidige kompensasjonsordninger for arrangører på kultur-, frivillighets- og idrettsfeltet, fordelt med 1 870 mill. kroner til ordningen for frivillighet og idrett og 1 250

mill. kroner til ordningen for kulturlivet, jf. tabell nedenfor. Søknadsfristen for å motta kompensasjon i ordningene gikk ut 15. september og søknads- tallene viser at det ligger an til et restbeløp på om lag 492 mill. kroner i ordningen for frivillighet og idrett, mens i ordningen for kultur overstiger søknadene avsatt beløp for ordningen med om lag 392 mill. kroner. Samlet for de to ordningene er søknadstallene således innenfor bevilgningen på posten. Regjeringen foreslår derfor at merbehovet i kulturordningen dekkes av restbeløpet i ordningen for frivillighet og idrett.

Kompensasjonsordning	Ramme (mill. kr.)	Dok Innst
Kulturarrangementer	300	Prop 67 S
Frivillighets- og idrettsarrangementer	700	Innst 216 S
Kulturarrangementer	300	Prop 117 S
Frivillighets- og idrettsarrangementer	320	Innst. 360 S
Kulturarrangementer	650	Prop 127 S
Frivillighets- og idrettsarrangementer	850	Innst. 360 S
Totalt	3 120	

I Prop. 127 S (2019–2020) varslet regjeringen at den ville komme tilbake med en vurdering av behovet for å forlenge og eventuelt justere kompensasjonsordningene for perioden etter 31. august 2020 og ut året. Videreføring av begrensninger på antall som kan samles på ett sted og regler om avstand mellom publikum innebærer at mange kultur-, idretts- og frivillighetsarrangementer fortsatt enten vil bli avlyst eller ikke vil komme i stand, fordi de ikke er regningsvarende å gjennomføre.

Regjeringen ønsker å stimulere til aktivitet. Kompensasjonsordningene foreslås derfor gradvis utfaset samtidig som det gis sterkere insentiver til å gjennomføre aktivitet innenfor smittevernbegrensningene.

Regjeringen foreslår en bevilgningsøkning på posten på til sammen 1,9 mrd. kroner, hvorav 1 mrd. kroner til frivillighet og idrett og 900 mill. kroner til kultur, men med mulighet til å omfordele deler av midlene mellom ordningene dersom det skulle vise seg nødvendig ut fra behovet på de ulike sektorområdene.

Videreføring av kompensasjonsordning for kultursektoren

Arrangører har over tid kunnet tilpasse seg nye rammevilkår og utvikle nye konsepter, slik at det nå anses som hensiktsmessig å gradvis fase ut kompensasjonsordningen. Regjeringen foreslår at kompensasjonsordningen for arrangører og underleverandører videreføres ut året med følgende justeringer:

- – for perioden 1. september – 30. september videreføres ordningen for arrangører og underleverandører etter samme vilkår som i dag
- – for perioden 1. oktober – 31. desember vil ordningen kun omfatte helt avlyste arrangementer som var planlagt før 12. mars 2020
- – for perioden 1. oktober – 31. oktober vil arrangørene få kompensert 70 pst. av tapte billettinntekter og merutgifter
- – for perioden 1. november – 31. desember vil arrangørene få kompensert 50 pst. av tapte billettinntekter og merutgifter

- – underleverandørene vil få kompensert inntil 50 pst. for tapte inntekter i hele perioden (som i foregående periode).

Samtidig som kompensasjonsordningen trappes ned, ønsker regjeringen å gi insentiver til aktivitet innenfor de rammene som smittevernreglene setter, jf. omtalen av forslag til en ny stimuleringsordning under.

Stimuleringsordning for kultursektoren

Vi trenger et bredt kulturtilbud, som er tilgjengelig for alle over hele landet. Fra 1. oktober 2020 foreslår regjeringen å etablere en ny ordning som skal stimulere til aktivitet i hele næringskjeden for kultur.

Målet med den nye ordningen er å skape aktivitet med sikte på å oppfylle kulturpolitiske mål og stimulere til at de ordinære mekanismene og transaksjonene mellom aktører i næringskjeden kommer i gang igjen. Målet er at hele næringskjeden tas i bruk. Ordningen skal bidra til at det fremdeles er høy aktivitet i norsk kulturliv, også etter at krisen er over.

Restriksjoner begrunnet med smittevern rammer i første rekke arrangementer. Innspill fra de sentrale aktørene og organisasjonene på kulturområdet tyder også på at en ordning rettet mot arrangører bidrar til å oppfylle brorparten av behovene i bransjen. Enkelte aktører, i første rekke ulike rettighetshavere, for eksempel komponister, billedkunstnere og filmprodusenter, vil i stor grad falle utenfor en ordning rettet mot arrangører. Regjeringen foreslår derfor at stimuleringsordningen også kan knyttes til eksisterende tilskuddsordninger under Kulturdepartementet. Der tilskudd til arrangørleddet ikke er tilstrekkelig for å nå de kulturpolitiske målene, vil etablerte ordninger i blant annet Kulturfondet, Norsk Filminstitutt og KORO (Kunst i offentlige rom) kunne benyttes. Dette vil være en effektiv og ressursbesparende løsning.

Ordningen vil måtte godkjennes av ESA før den iverksettes.

En stimuleringsordning vil være i samsvar med anbefalinger i en evalueringsrapport om tiltakene for kulturnæringen under koronakrisen, som er utført av Menon Economics på oppdrag fra Kulturrådet. Rapporten sier noe om hvordan tiltakene regjeringen har iverksatt så langt har fungert med tanke på treffsikkerhet, relevans og samfunnsmessig effektivitet. Rapporten anbefaler at kompensasjonsordningen endres, slik at den stimulerer arrangører til å gjennomføre arrangementer. Et viktig argument er at aktivitet vil opprettholde verdikjedene i sektoren.

Regjeringen foreslår følgende overordnede rammer for ordningen:

- – Ordningen skal bidra til å nå kulturpolitiske mål. Ved tildeling av støtte skal det legges vekt på arrangementets geografiske nedslagsfelt, mangfold i uttrykk og publikum, tilgjengelighet og relevans.
- – Det kan gis tilskudd til gjennomføring av offentlige kulturarrangementer der ordinært billettsalg og andre inntekter fra arrangementet som følge av publikumsbegrensninger ikke vil gi et tilstrekkelig inntektsgrunnlag for gjennomføring av arrangementet.

- – Det legges til grunn samme avgrensning av begrepet «kulturarrangement» som i gjeldende kompensasjonsordning for arrangører i kultursektoren. Det forutsettes at søker/ arrangør honorerer involverte underleverandører og rettighetshavere i samsvar med ordinære inngåtte avtaler.
- – Arrangementene skal være tilpasset den til enhver tid aktuelle situasjon når det gjelder publikumsantall, avstandskrav og muligheter for gjennomføring.
- – Aktører som er registrert i Frivillighetsregisteret, aktører som har mottatt midler fra en av Kulturdepartementets andre kompensasjonsordninger til det aktuelle arrangementet, og aktører som mottar mer enn 60 pst. av sine inntekter fra det offentlige, vil ikke kunne motta tilskudd fra ordningen. Kommunale kulturhus og kinoer skal kunne søke selv om de er organisert som en del av kommunen.
- – Ordningen skal raskt kunne nedskaleres og avvikles, dersom smittesituasjonen endrer seg og gjeldende smittevernrestriksjoner oppheves.

Forvaltning av ordningene for kultursektoren

Det foreslås bevilget 900 mill. kroner til kompensasjonsordningen og stimuleringsordningene for kultursektoren i perioden fra 1. september 2020 og ut året. Dette innebærer en videreføring av bevilgningsnivået i foregående periode justert for sesongvariasjoner når det gjelder antall arrangementer. Ordningene skal være rammestyrte.

Ordningene forvaltes av Kulturrådet. Søkere må kunne dokumentere tap som følge av pålegg eller råd fra myndighetene i forbindelse med virusutbruddet.

Kompensasjonsordning for frivillighets- og idrettssektoren

Regjeringen foreslår å forlenge kompensasjonsordningen for frivillighets- og idrettssektoren med gjeldende innretning, jf. Prop. 117 S (2019–2020) og Prop. 127 S (2019–2020). Formålet med ordningen er å kompensere frivillige organisasjoner som betydelig inntektsbortfall fra arrangementer eller annen spesifisert aktivitet som følge av pålegg eller råd fra myndighetene i forbindelse med virusutbruddet.

Ordningen foreslås forlenget slik at den også gjelder for arrangementer som var planlagt i tidsrommet fra 1. september til og med 31. desember 2020. Bestemmelsene fastsatt i forskrift 16. juli 2020 nr. 1581 om midlertidig kompensasjonsordning for frivillighets- og idrettssektoren som følge av virusutbruddet vil i hovedsak videreføres. Det foreslås at kompensasjonen til arrangementer eller annen spesifisert aktivitet som blir helt avlyst reduseres til 50 pst. fra 1. november til og med 31. desember. Organisasjoner som har betydelig inntektsbortfall fra arrangementer eller annen spesifisert aktivitet som blir delvis gjennomført, stengt eller utsatt, kan søke om 70 pst. kompensasjon ut året. Regjeringen ønsker med dette å stimulere til aktivitet.

Bevilgningen for perioden frem til og med 31. august er på 1 870 mill. kroner, jf. Prop. 127 S (2019–2020). Regjeringen foreslår at det bevilges 1 000 mill. kroner til ordningen for frivillighets- og idrettssektoren for perioden 1. september til og med 31. desember 2020.

Lotteri- og stiftelsestilsynet vil fortsatt ha ansvaret for forvaltningen av ordningen, og praksisen med løpende utbetalinger vil bli videreført. Ordningen er rammestyrte og innrettes slik at den raskt kan avvikles dersom smittesituasjonen endrer seg.

Post 67 (Ny) Tilskudd til kommuner som vil kompensere bedrifter som rammes av omfattende lokale smitteverntiltak, kan overføres

Enkelte kommuner har og kan utover høsten og vinteren oppleve særskilt høy oppblomstring av smitte av covid-19, og det kan være behov for å innføre omfattende smitteverntiltak på kommunalt nivå. Som følge av disse smitteverntiltakene vil enkelte bedrifter kunne bli stengt ned eller oppleve et betydelig fall i omsetningen. En kommunal ordning med kompensasjon til bedriftene som rammes i perioden med lokale tiltak, vil kunne øke legitimiteten til smitteverntiltakene som kommunen iverksetter lokalt.

Regjeringen foreslår å bevilge 200 mill. kroner i 2020 for å kunne gi tilskudd til kommuner som vil kompensere bedrifter som rammes av omfattende lokale smitteverntiltak. Det er lagt opp til at tilskuddet forvaltes av KMD og at midlene tildeles til kommunene etter søknad. Tilskuddet skal avgrenses til kommuner med særskilt høy smitteoppblomstring og med lokale forbud/påbud som, i tråd med nasjonale anbefalinger, går lenger enn nasjonale regler i den perioden det er slike forbud/påbud. Dersom det ikke er etterspørsel etter slike tilskudd, tilbakeføres de gjenstående midlene til statskassen.

Det er lagt opp til at kommunene gis fleksibilitet i utformingen av en lokal kompensasjonsordning, slik at kommunene kan tilpasse ordningen til lokale forhold og behov. Den lokale ordningen må likevel være utformet slik at bedrifter gis delvis kompensasjon for bedrifters nettotap som er en direkte konsekvens av lokale forbud/påbud i perioden med lokale smitteverntiltak som går lenger enn nasjonale regler. Nettotap skal i denne sammenheng regnes som nettotap etter støtte eller kompensasjon fra andre ordninger. Det forutsettes at kommunene utformer sine ordninger i samsvar med regelverket for statsstøtte. Kommunene oppfordres til å be om bistand fra fylkeskommunene ved utforming av søknader til ordningen.

I tildelingen av tilskuddsmidler vil det bli lagt vekt på at kommunene særlig tilgodeser bedrifter som ikke mottar støtte eller kompensasjon gjennom andre ordninger. Det vil bli stilt krav om kommunal medfinansiering. Kommunale administrasjons- og gjennomføringskostnader kan inngå som kommunal medfinansiering. Ordningen er rammestyrte. Ved stor pågang, må kommunene påregne at tildelingen av tilskudd avkortes. Det konkrete regelverket for tilskuddsordningen vil bli utformet av KMD. Tilskuddet gjelder for lokale smitteutbrudd i 2020. For å ta høyde for usikkerhet om saksbehandlingstid og utbetalingstidspunkt, foreslås det at posten tilføres stikkordet «kan overføres».

Reiselivsnæringen

Reiselivet er blant næringene som har vært hardest rammet av pandemien. Siden mars har pandemien og smitteverntiltakene medført omfattende etterspørselssvikt i deler av næringen. Blant annet ble det i årets syv første måneder registrert 30 pst. færre over- nattinger på hoteller, campingplasser o.l. sammenlignet med samme periode i fjor. For utenlandske gjester var nedgangen på 68 pst.

Etter en sommersesong som gikk bedre enn forventet for deler av næringen står den nå overfor en svært usikker høst og vinter. Innstramning i regjeringens reiseråd og tilsvarende reiseråd i andre land innebærer at det vil komme færre utenlandsturister. Antallsbegrensningen på arrangementer vil føre til færre kurs, konferanser, konserter o.l. som vanligvis genererer en stor del av inntektene for reiselivet i høstsesongen. Det er samtidig stor

usikkerhet om utviklingen på lengre sikt. Deler av kundegrunnlaget ventes å vende tilbake når smitteverntiltak oppheves. Samtidig må det tas hensyn til at korona- pandemien kan gi langvarige og delvis permanente endringer i etterspørsel, som bedriftene må tilpasse seg. Regjeringen er opptatt av å ivareta næringen på en god måte, samtidig som man vil unngå uheldig innlåsing av ressurser. Det tas derfor sikte på å vri de økonomiske virkemidlene fra kompensasjon og mot stimulering til omstilling og aktivitet innenfor hensynene til smittevern.

Regjeringen har allerede iverksatt en rekke ekstraordinære tiltak som har kommet reiselivsnæringen til gode. Samlet utgjør dette vesentlige milliardbeløp. Blant annet har staten avlastet bedriftenes lønnsutbetalinger gjennom permitteringsregelverket, herunder gjennom utvidelser i regelverket. Øvrige tiltak omfatter blant annet:

- – Kompensasjonsordningen for næringslivet
- – Redusert mva. fra 12 til 6 pst.
- – Kompensasjon for selvstendig næringsdrivende og frilansere
- – Redusert arbeidsgiveravgift
- – Lønnsstøtteordningen
- – Lånegarantiordningen
- – Økte rammer for kommunale næringsfond
- – Låne- og tilskuddsordning for pakkereisearrangører
- – Tilskuddsordning for bedriftsutvikling i reiselivsnæringen (omstillingsordning)
- – Kompensasjonsordning for lovpålagte vedlikeholdsutgifter for sesongbedrifter

- – Økte rammer for ordninger under Innovasjon Norge
- – Kjøp av persontransport med tog
- – Kjøp av innenlandske flyruter
- – Garantiordningen for luftfarten
- – Støtte til kommersielle buss- og båtruter
- – Kompensasjon for inntektsbortfall for riksveiferjeoperatørene

Videre foreslås det i denne proposisjonen en rekke tiltak som er rettet direkte mot reiselivsnæringen:

- – Kompensasjonsordning for reiselivsnæringen
- – Midlertidig tilskuddsordning for reiselivsnæringen på Svalbard
- – Utvidelse av tilskuddsordningen for bedriftsutvikling i reiselivsnæringen (omstillingsordning)
- – Ny fordelingsrunde av låne- og tilskuddsordningen for pakkereisearrangører

Koronapandemien har også rammet arrangementsmarkedet hardt. Dette markedet er tett knyttet opp mot reiselivsvirksomhet og berøres av mange av de samme smittevern- tiltakene som reiselivsaktører. Mange aktører er i tillegg aktive i både reiselivs- og arrangementsmarkedet. Regjeringen foreslår derfor å inkludere enkelte bransjer fra dette markedet i etablerte og foreslåtte ordninger rettet mot reiselivsnæringen. Avgrensningen av ordningene må være i tråd med statsstøtteregelverket og godkjennes av ESA.

Kompensasjonsordningen for reiselivsnæringen

Regjeringen vil foreslå en midlertidig tilskuddsordning for reiselivsbedrifter med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien og myndighetenes smitteverntiltak. Formålet med ordningen er å hindre at ellers levedyktige reiselivsbedrifter går konkurs som følge av pandemien og smitteverntiltakene, slik at arbeidsplasser trygges. En kompensasjonsordning for reiselivsnæringen vil bidra til at levedyktige virksomheter får tid til å tilpasse seg den rådende situasjonen med smittevern og lavere etterspørsel. Pandemien kan føre til varige endringer for reiselivsnæringen. Det er viktig at offentlige støtteordninger bidrar til, og ikke hemmer, omstilling og økt aktivitet.

Regjeringen foreslår at ordningen omfatter den delen av reiselivsnæringen som er hardt og direkte rammet av myndighetenes mest inngripende smitteverntiltak. Dette gjelder overnattingsbransjen, serveringsbransjen og formidlingsbransjen (som reisearrangører o.l.) samt deler av bransjene for passasjertransport og opplevelser. De samme utfordringene gjelder også for messe- og konferansearrangørene, og disse foreslås derfor innlemmet i ordningen.

Den generelle, midlertidige tilskuddsordningen for foretak med stort omsetningsfall ble etablert svært raskt, i den akutte fasen av krisen. Det ble lagt stor vekt på hensynet til å kunne håndtere et stort antall søknader på kort tid og å kunne utbetale midlene raskt. Den systemtekniske løsningen for den generelle kompensasjonsordningen er ikke egnet for videreføring i sin nåværende stand. Den er heller ikke egnet for en næringsavgrenset ordning, som i større grad må baseres seg på manuell saksbehandling.

I arbeidet med å utforme en ny kompensasjonsordning for reiselivsbedrifter vil regjeringen ha dialog med partene i arbeidslivet, slik regjeringen også gjorde i vår da den generelle kompensasjonsordningen ble laget. I utformingen av ordningen vil regjeringen arbeide innenfor følgende rammer:

- – Ordningen bør bygge på regelverk fra den generelle kompensasjonsordningen der det er hensiktsmessig, men bør samtidig justeres og forenkles der det er mulig.
- – Ordningen bør innebære en fortsatt nedtrapping av støtten fra nivået i den generelle ordningen i august.
- – Ordningen bør målrettes mot bedriftene som er hardest rammet. Terskelen for å få støtte bør være høyere enn i den generelle kompensasjonsordningen.
- – Ordningen vil gjelde for 1. september – 31. desember 2020. Støtten vil utbetales som en engangsutbetaling for hele perioden samlet, i starten av 2021. Det vil gjøre ordningen enklere å håndtere både for foretakene som søker om støtte og for forvalter av ordningen, og gi nødvendig tid til å få på plass et system og en egnet aktør som kan forvalte ordningen. En ev. videreføring av ordningen ut over dette vil vurderes nærmere i lys av hvordan smittevernsituasjonen utvikler seg, og i lys av adgangen til å gi statsstøtte. Gjeldende EØS-regelverk for statsstøtte bygger på at pandemien regnes som en ekstraordinær situasjon, men vi vet per i dag ikke hvor lenge dette vil gjelde.
- – Det må etableres gode kontrollrutiner for å minimere risiko for misbruk.
- – Ordningen må utformes slik at den kan godkjennes av ESA.
- – Ordningen skal gjelde også for bedrifter på Svalbard.

Det anslås at utgiftene ved ordningen vil utgjøre opp til 1 mrd. kroner, avhengig av hvordan ordningen avgrenses.

Regjeringen vil på egnet måte komme tilbake til Stortinget med forslag til konkretisering av ordning og vedtak, herunder bevilgningsmessige konsekvenser for 2021, etter sondering med partene. Det tas sikte på at ordningen kommer på plass raskt.

I forbindelse med statsbudsjettet for 2021 legger regjeringen også opp til å foreslå en søknadsbasert tilskuddsordning for småbedrifter som eventuelt faller utenfor kompensasjonsordningen, men som driver virksomhet som ordningen er ment å støtte. Det tas sikte på en ramme for ordningen på 50 mill. kroner.

Tilskuddsordningen for bedriftsutvikling i reiselivsnæringen

Regjeringen foreslår å utvide og videreføre tilskuddsordningen for bedriftsutvikling i reiselivsnæringen. I forbindelse med behandlingen av Prop. 127 S (2019–2020) om økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet, ble det bevilget 250 mill. kroner til ordningen i 2020. Jf. forslag til romertallsvedtak fremmes det nå forslag om en tilsagns- fullmakt på ytterligere 250 mill. kroner i 2020, slik at Innovasjon Norge kan behandle og innvilge søknader løpende ut over høsten, dersom behovet blir større enn de 250 mill. kroner som hittil er bevilget. Regjeringen vil vurdere behovet for ytterligere bevilgninger til ordningen i 2020 og ev. komme tilbake til Stortinget.

Ordningen omfattet i første omgang reiselivsforetak som hadde mer enn 30 pst. omsetningssvikt i juni, juli og august sammenlignet med samme måneder året før. Regjeringen foreslår nå å videreføre ordningen frem til 31. desember, for bedrifter med mer enn 30 pst. omsetningsfall de to siste månedene før søknadstidspunktet, sammenlignet med året før. Regjeringen vil vurdere om nystartede foretak, som ikke hadde omsetning i referansemånedene i 2019, kan inkluderes i ordningen.

Regjeringen foreslår også å innlemme messe- og konferansearrangører i denne ordningen. Begrensingen på deltakerantall på arrangementer og andre smitteverntiltak vil kunne vare i lengre tid, og regjeringen vil derfor legge til rette for at disse aktørene kan tilpasse seg den nye markedssituasjonen.

Tilskuddsordningen skal bidra til nødvendig omstilling og en mer hensiktsmessig tilpasning av den samlede kapasiteten i næringen, samt bygge opp under målet for næringspolitikken som er størst mulig verdiskaping innenfor bærekraftige rammer. Dette kan også innebære omstilling bort fra reiselivsnæringen til andre næringer der ressursene utnyttes bedre.

Tilskudd gjennom ordningen utbetales som engangsstøtte. Tilskuddet skal gå til gjennomføring av fremtidige omstillingsprosjekter og ikke til generell kapasitetsutvidelse eller nyetableringer innenfor reiseliv. Ordningen omfatter omstillingsprosjekter på Svalbard.

Endringer i ordningen må fastsettes innenfor rammene av EØS-avtalens statsstøtteregler og godkjennes av EFTAs overvåkingsorgan (ESA).

Ny støtteordning for store publikumsåpne arrangementer

Regjeringen foreslår å opprette en ny støtteordning for store publikumsåpne arrangementer, herunder messer og matfestivaler. De myndighetspålagte publikums- begrensningene har gjort

det umulig å avholde arrangementer med mer enn 200 deltakere siden 5. mars 2020. Noen arrangementer har kunnet la seg gjennomføre i et mindre format, og for arrangementer som varer over lengre tid er det åpnet for at kohorter med inntil 200 deltakere skiftes ut i løpet av arrangementet. Det har imidlertid i liten grad vært mulig å tilpasse de arrangementene som samler de største folkemengdene. Avlyste arrangementer har påført mange aktører i dette segmentet så store nettotap at det vil kunne påvirke den fremtidige aktiviteten i markedet negativt.

Store arrangementer kan ha stor verdi for lokalt og regionalt samfunns- og næringsliv, blant annet som følge av sine økonomiske ringvirkninger. For å bidra til at aktiviteten i dette markedet skal kunne gjenopptas så fort begrensningene på deltakerantall er hevet, foreslår regjeringen å etablere en støtteordning for arrangører av store arrangementer som er blitt avlyst som følge av myndighetspålagte restriksjoner i 2020. Ordningen vil også omfatte arrangementer på Svalbard.

Ordningen vil avgrenses til publikumsåpne arrangementer med regional eller nasjonal verdi som faller utenfor kompensasjonsordningene for kultur- og idrettssektoren, med et ventet besøkstall på minst 500 personer. Det er en betingelse at arrangementet var planlagt avholdt i perioden fra 5. mars til 31. desember 2020, og måtte avlyses som følge av statlig myndighetspålegg i forbindelse med koronapandemien.

Støttebeløpet som tildeles arrangør fastsettes til maksimalt 60 pst. av nettotapet som følge av det avlyste arrangementet. Støtten avkortes mot annen statlig støtte etter 5. mars knyttet til koronapandemien.

Ordningen vil være rammestyrte, og dersom søknadene overstiger rammen vil tildeling av støtte avkortes. Støtten til arrangør vil være betinget av at det avholdes tilsvarende arrangement i fremtiden. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte med nærmere forslag om innretning og bevilgning. Det legges opp til at utbetalingene vil skje i første kvartal 2021.

Ordningen må fastsettes innenfor rammene av EØS-avtalens statsstøtteregler og godkjennes av EFTAs overvåkingsorgan (ESA).